

**UCHWAŁA Nr 283/XXXIV/18
RADY POWIATU BYDGOSKIEGO
z dnia 2 lutego 2018 r.**

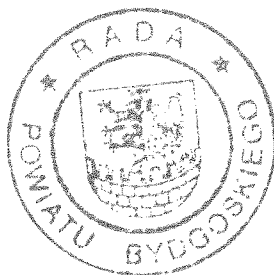
w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 - 2020.

Na podstawie art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym /Dz. U. z 2017 r. poz. 1868/, art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej /t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 ze zm./¹ uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 - 2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Bydgoskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Powiatu Bydgoskiego
[Signature]
Zenon Rydelski

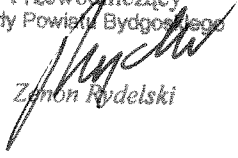
¹ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 1292, Dz. U. z 2017 r. poz. 60, Dz. U. z 2017 r. poz. 2217.

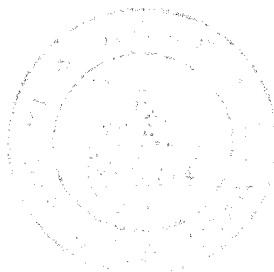
Uzasadnienie

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy m. in. Opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

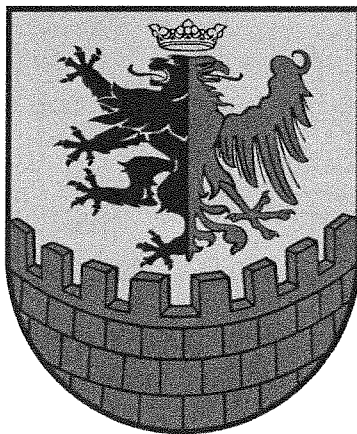
Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego na lata 2018 - 2020 jest wspieranie rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Bydgoskim ze szczególnym nastawieniem na formy rodzinne.

Program ten ustanawia kierunki działań mających na celu promocję, pozyskiwanie oraz szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze. Kładzie nacisk na wsparcie funkcjonujących rodzin zastępczych, utrzymanie poziomu świadczonych usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej, współpracę z asystentami rodziny w celu opracowania planu pomocy dziecku i powrotu dziecka do rodziny biologicznej oraz na wsparcie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Przewodniczący
Rady Powiatu Bydgoskiego

Zenon Rydelski

Załącznik
do Uchwały Nr 283/XXXIV/18
Rady Powiatu Bydgoskiego
z dnia 2 lutego 2018 r.

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
NA TERENIE POWIATU BYDGOSKIEGO
NA LATA 2018 - 2020**

Bydgoszcz 2018

Spis treści

Wstęp	3
I. Podstawy prawne Programu	4
II. Diagnoza problemów społecznych	5
III. Struktura i charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Bydgoskim	6
IV. Formy wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej	11
V. Struktura i charakterystyka instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Bydgoskim	16
VI. Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej	21
VII. Zagrożenia w środowiskach rodzin biologicznych na terenie gmin Powiatu Bydgoskiego	23
VIII. Limit rodzin zastępczych zawodowych na terenie Powiatu Bydgoskiego	26
IX. Cele Programu	26
X. Adresaci Programu	31
XI. Zasady finansowania Programu	31
XII. Zakładane rezultaty realizacji Programu	31
XIII. Ewaluacja i monitoring Programu	31
XIV. Spis tabel	32

Wstęp

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców, bądź w przypadkach niemożności zapewnienia stabilnego środowiska wychowawczego. Formą najbardziej zbliżoną do naturalnego środowiska, w jakim powinno wychowywać się dziecko, są rodziny zastępcze. Rolą systemu pieczy zastępczej (zarówno pieczy rodzinnej, jak i instytucjonalnej) jest zapewnienie dziecku bezpiecznego środowiska wychowawczego respektującego jego prawa: prawo powrotu do rodziny, utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, stabilnego środowiska wychowawczego, kształcenia, rozwoju uzdolnień oraz pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia.

W celu zorganizowania kompleksowej pieczy zastępczej stworzony został Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego na lata 2018-2020. Program opracowany został zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 ze zm.). Obecny Program jest kontynuacją działań podejmowanych w latach poprzednich, a ujętych w Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego na lata 2015-2017 przyjęty uchwałą Nr 433/XLII/14 Rady Powiatu Bydgoskiego z dnia 6 listopada 2014 r. Cel główny oraz cele szczegółowe Programu opracowanego na lata 2015-2017 zostały skonkretyzowane i zaktualizowane, ale w głównej mierze wyznaczają główne kierunki działań zmierzających do rozwoju pieczy zastępczej również w latach 2018-2020. Cele te zostały wyznaczone adekwatnie, odnoszą się do całości obszaru pieczy zastępczej, jasno wskazują pola, na których należy działać (rodzinna piecza zastępcza, instytucjonalna piecza zastępcza). W Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na Terenie Powiatu Bydgoskiego na lata 2018-2020 odpowiednio dobrane zostały wskaźniki realizacji tego Programu.

Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadania powiatu obejmują:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych zawodowych, rodzinach zastępczych niezawodowych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze zawodowe, rodziny zastępcze niezawodowe, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych, prowadzących rodzinne domy dziecka i rodzin pomocowych oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:

- a) grup wsparcia,
- b) specjalistycznego poradnictwa;

8) powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo - wychowawczych;

9) wyznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;

10) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku, niezbędnych badań lekarskich;

11) prowadzenie rejestru danych, o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzącej rodzinny dom dziecka;

12) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej albo rodzinnym domu dziecka;

13) finansowanie:

a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych, rodzinach zastępczych niezawodowych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,

b) wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych, rodzin pomocowych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz osób zatrudnionych w rodzinnym domu dziecka,

c) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze niezawodowe, rodziny zastępcze zawodowe, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,

d) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz szkoleń dla rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka;

14) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego

Organizowanie opieki w rodzinach zastępczych zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy do zadań własnych powiatu. Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej wykonują jednostki organizacyjne powiatu - powiatowe centra pomocy rodzinie.

W Powiecie Bydgoskim Zarządzeniem Nr 45/11 Starosty Bydgoskiego z dnia 15 listopada 2011 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy wyznaczone zostało organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

I. Podstawy prawne Programu

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym Programie, podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące dokumenty i przepisy:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.)

2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 ze zm.)
3. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 292, poz. 1720)

II. Diagnoza problemów społecznych

Powiat Bydgoski usytuowany jest w środkowo-zachodniej części Województwa Kujawsko-Pomorskiego i zajmuje 7,8% jego powierzchni (1.394 km²). Z Powiatem Bydgoskim graniczą powiaty: chełmiński, inowrocławski, nakielski, toruński, tucholski, świecki, żniński. Tworzą go gminy: Białe Błota, Dobrcz, Dąbrowa Chełmińska, Koronowo, Nowa Wieś Wielka, Osielsko, Sicienko oraz Solec Kujawski. Obejmuje łącznie 124 sołectwa, w tym:

- Białe Błota zajmują 121,9 km², w swoim obrębie mają 11 sołectw;
- Dąbrowa Chełmińska zajmuje 124,6 km², w swoim obrębie ma 13 sołectw;
- Dobrcz zajmuje 130,4 km², w swoim obrębie ma 21 sołectw;
- Koronowo zajmuje 411,7 km², w swoim obrębie ma 33 sołectw;
- Nowa Wieś Wielka zajmuje 148,5 km², w swoim obrębie ma 15 sołectw;
- Osielsko zajmuje 102,9 km², w swoim obrębie ma 7 sołectw;
- Sicienko zajmuje 179,5 km², w swoim obrębie ma 20 sołectw;
- Solec Kujawski zajmuje 175,3 km², w swoim obrębie ma 5 sołectw.

W Powiecie Bydgoskim status miasta posiadają: Koronowo i Solec Kujawski. Sieć osadniczą powiatu tworzą przede wszystkim wsie w liczbie 215, w tym kilka bardzo dużych, np. Białe Błota, Dąbrowa Chełmińska, Nowa Wieś Wielka, Osielsko. Osady wiejskie, leżące w strefie podmiejskiej Bydgoszczy, pełnią funkcje pozarolnicze (mieszkalnictwo, usługi, handel), a przede wszystkim spełniają rolę rekreacyjno-wypoczynkową i turystyczną. Siedziba Starostwa Powiatowego znajduje się w Bydgoszczy.

Główne problemy rodzin w Powiecie Bydgoskim wynikają z bezradności opiekuńczo-
- wychowawczej rodziców, ich niezaradności życiowej, niskich kompetencji
wychowawczych, uzależnień, a także pobytu rodziców zagranicą.

Problemy te dotyczą nie tylko dorosłych, ale w sposób szczególny dotyczą dzieci,
które nie znajdują oparcia i właściwej opieki we własnej rodzinie biologicznej. Rodzice
niewłaściwie wypełniający swą funkcję opiekuńczo-wychowawczą, mają ograniczoną władzę
rodzicielską lub są jej pozbawiani. Z tego powodu dzieci obejmowane są różnymi formami
opieki zastępczej tj. umieszczane są w rodzinach zastępczych lub w placówkach opiekuńczo-
wychowawczych.

III. Struktura i charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Bydgoskim

Rodzinna piecza zastępcza jest realizowana w dwóch formach, tj.:

1. Rodzina zastępcza;
2. Rodzinny dom dziecka.

Wyróżnia się trzy typy rodzin zastępczych:

- **Rodzina zastępcza spokrewniona** – tworzona jest przez wstępnych lub rodzeństwo
dziecka, przysługują jej świadczenia finansowe na utrzymanie dziecka;
- **Rodzina zastępcza niezawodowa** – tworzona jest przez osoby, które nie są wstępnymi lub
rodzeństwem dziecka, przysługują jej świadczenia pieniężne na pokrycie kosztów
utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka, w rodzinie zastępczej niezawodowej
umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego
rodzeństwa);
- **Rodzina zastępcza zawodowa** – tworzona jest przez osoby, które nie są wstępnymi lub
rodzeństwem dziecka, oprócz świadczenia pieniężnego na pokrycie kosztów utrzymania
każdego umieszczonego w niej dziecka otrzymuje także wynagrodzenie z tytułu pełnienia
funkcji rodziny zastępczej, w rodzinie tej umieszcza się w tym samym czasie nie więcej
niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa). Rodzina zastępcza zawodowa może
działać również jako:
 - **rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** – przyjmuje
dziecko na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez
Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców dziecka lub innej osoby, w przypadku
bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie;
 - **rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna** – umieszcza się w niej w szczególności
dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub
umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie art. 6 pkt 9 ustawy z dnia 26
października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382, z
późn. zm.) oraz małoletnie matki z dziećmi.

Obok rodziny zastępczej drugą formą rodzinnej pieczy zastępczej jest **rodzinny dom
dziecka**. Tworzą go małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim. W tym
samym czasie może w nim przebywać nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem liczego
rodzeństwa).

W okresie od 01.01.2015 r. do 31.12.2017 r. w Powiecie Bydgoskim zdecydowaną
większość rodzin zastępczych stanowiły rodziny spokrewnione z dzieckiem. W 2017 r.
funkcjonowało 138 rodzin zastępczych w których umieszczonych było 234 dzieci. Analiza lat
2015-2016 wskazuje, iż liczba rodzin zastępczych kształtuje się na zbliżonym poziomie.
W 2017 r. zaobserwować można spadek liczby rodzin zastępczych spokrewnionych
i niezawodowych.

W latach 2015 i 2016 na terenie Powiatu funkcjonowały 3 rodzinne domy dziecka, a w 2017 r. - 4, co związane było z przekształceniem 1 rodziny zastępczej zawodowej w rodzinny dom dziecka. Także w 2017 r. została podpisana umowa z zawodową rodziną zastępczą, która dotychczas funkcjonowała na terenie Powiatu Inowrocławskiego i przeprowadziła się na teren Powiatu Bydgoskiego.

Podział rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych obrazuje tabela 1 i 2.

Tabela 1. Liczbowe zestawienie rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Bydgoskiego w okresie od 01.01.2015 r. do 31.12.2017 r.

Rodzaje rodzin zastępczych	Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Bydgoskiego w okresie od 01.01.2015 r. do 31.12.2017 r.		
	2015	2016	2017
Rodziny zastępcze spokrewnione	80	77	75
Rodziny zastępcze niezawodowe	58	59	54
Rodziny zastępcze zawodowe	4	4	4
Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	2	2	1
Rodzinne domy dziecka	3	3	4
Łącznie	147	145	138

Źródło: dane własne PCPR

Tabela 2. Zestawienie dzieci przebywających w pieczy zastępczej w okresie od 01.01.2015 r. do 31.12.2017 r. z podziałem na typy rodzin.

Rodzaje rodzin zastępczych	Ilość dzieci przebywających w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Bydgoskiego		
	2015	2016	2017
Rodziny zastępcze spokrewnione	111	107	108
Rodziny zastępcze niezawodowe	88	91	84
Rodziny zastępcze zawodowe	29	19	20
Rodzinne domy dziecka	24	23	34
Łącznie	252	240	246

Źródło: dane własne PCPR

Poniższa tabela przedstawia okres przebywania dzieci w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Bydgoskiego.

Tabela 3. Okres przebywania dzieci w pieczy rodzinnej oraz osób, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w czasie od 01.01.2015 r. do 31.12.2017 r. (stan na ostatni dzień danego roku).

Okres przebywania w pieczy zastępczej	Rodziny zastępcze spokrewnione			Rodziny zastępcze niezawodowe			Rodziny zastępcze zawodowe			Rodzinne domy dziecka			Razem
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	
do 3 miesięcy	2	3	2	1	2	0	2	1	2	0	2	0	17
powyżej 3 do 6 miesięcy	3	6	4	5	2	0	1	0	1	0	1	0	23
powyżej 6 do 12 miesięcy	5	2	5	0	5	3	9	4	1	1	0	4	39
powyżej 1 roku do 2 lat	14	14	10	7	4	6	3	0	5	1	0	1	65
powyżej 2 lat do 3 lat	14	11	11	14	14	3	3	0	0	3	3	0	76
powyżej 3 lat	73	70	63	61	65	60	11	14	6	19	17	24	483

Źródło: dane własne PCPR

Z przedstawionej powyżej tabeli uwzględniającej dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej oraz osoby, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy rodzinnej zastępczej na ostatni dzień danego roku, wynika, że w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Bydgoskiego najwięcej dzieci i osób o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy przebywało w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat. Drugą grupę stanowią dzieci i osoby o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy, które przebywały w pieczy od 2 do 3 lat. Najmniej dzieci w latach 2015 - 2017 przebywało w pieczy zastępczej przez okres do 3 miesięcy.

W związku z długim okresem przebywania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej konieczne jest zintensyfikowanie pracy z rodzinami biologicznymi w celu przewyciężenia kryzysu w rodzinie i powrotu dzieci do środowiska naturalnego.

Kolejna tabela przedstawia strukturę wiekową dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Bydgoskiego.

Tabela 4. Wiek dzieci przebywających w pieczy rodzinnej oraz osób, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w okresie od 01.01.2015 r. do 31.12.2017r. (stan na ostatni dzień danego roku).

Wiek dzieci w latach	Rodziny zastępcze spokrewnione			Rodziny zastępcze niezawodowe			Rodziny zastępcze zawodowe			Rodzinne domy dziecka			Razem
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	
poniżej roku	1	0	0	0	0	0	2	1	1	1	0	0	6
od 1 roku do 3 lat	6	7	5	3	3	2	3	3	6	1	2	2	43
4-6 lat	8	8	10	5	8	8	8	2	2	3	4	5	71
7-13 lat	35	33	35	30	31	28	14	8	4	8	7	10	243
14-17 lat	36	36	27	30	26	24	1	3	2	8	6	5	204
18-24 lat	25	23	22	20	23	18	1	2	0	3	4	7	148

Źródło: dane własne PCPR

Z tabeli 4 uwzględniającej dzieci przebywające w pieczy rodzinnej oraz osoby, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy rodzinnej zastępczej na ostatni dzień danego roku wynika, że w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Bydgoskiego najczęściej dzieci na przełomie lat 2015-2017 było w grupie wiekowej 7 - 13 lat. Drugą grupę pod względem liczebności stanowiły dzieci w przedziale wiekowym 14 - 17 lat. Najmniej liczną grupę we wszystkich latach stanowiły dzieci poniżej 1 roku.

Tabela 5. Dzieci umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego w okresie od 01 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2017 r.

Dzieci do 18 r. ż.	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w poszczególnych latach		
	2015	2016	2017
Rodziny zastępcze spokrewnione	13	11	10
Rodziny zastępcze niezawodowe	7	9	4
Rodziny zastępcze zawodowe	9	6	8
Rodzinne domy dziecka	1	3	2
Razem	30	29	24

Źródło: dane własne PCPR

W 2015 r. w rodzinnych formach pieczy zastępczej postanowieniem sądu umieszczono 30 dzieci, w 2016 r. - 29, w 2017 r. - 24 dzieci. Analizując lata 2015-2017

zaobserwować można spadek liczby dzieci umieszczanych w rodzinnej pieczy zastępczej. Jest to efektem m.in. pracy ośrodków pomocy społecznej i asystentów rodzin, która polega w szczególności na wzmocnieniu roli i funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny, przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny. Najwięcej dzieci jest umieszczanych w obrębie najbliższego im środowiska rodzinnego - tj. w rodzinach zastępczych spokrewnionych (dziadkowie, rodzeństwo).

Zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej /t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 ze zm./ po wejściu w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki, o których mowa w art. 191 ust. 1 pkt 1, w wysokości odpowiednio, 10%, 30%, 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w zależności od czasu pobytu dziecka w pieczy zastępczej, dane liczbowe zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 6. Liczba dzieci pochodzących z terenu Powiatu Bydgoskiego przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w okresie od 2015 r. do 2017 r., z podziałem na gminy, które ponoszą odpłatność za dzieci.

L.p.	Gmina	Liczba dzieci przebywających w pieczy rodzinnej w okresie od 2015 r. do 2017 r.		
		2015	2016	2017
1	Koronowo	26	29	30
2	Dobrez	9	13	11
3	Białe Błota	8	8	7
4	Solec Kujawski	24	25	24
5	Osielsko	1	1	4
6	Sicienko	10	14	14
7	Dąbrowa Chełmińska	5	6	12
8	Nowa Wieś Wielka	4	4	3
Razem		87	100	105

Źródło: dane własne PCPR.

Z tabela 6 wynika, iż w okresie analizowanych lat, z gmin Koronowo, Solec Kujawski i Sicienko pochodziło najwięcej dzieci i w związku z tym gminy te ponosiły największe wydatki o których mowa w art. 191 ust. 1 pkt 1 ustawy.

Powiat Bydgoski ponosi wydatki na pokrycie kosztów utrzymania dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów pochodzących z terenu Powiatu Bydgoskiego. Jak przedstawia tabela 7 liczba dzieci z terenu Powiatu Bydgoskiego przebywających na terenie innych powiatów na przełomie lat 2015-2017 kształtuje się na tym samym poziomie.

Tabela 7. Dzieci pochodzące z terenu Powiatu Bydgoskiego przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie innych powiatów.

Liczba dzieci pochodzących z terenu Powiatu Bydgoskiego przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej poza powiatem		
2015	2016	2017
30	31	31

Źródło: dane własne PCPR.

W okresie od początku 2015 r. do końca 2017 r. rodzinną pieczę zastępczą opuściło 87 dzieci oraz osób, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Spośród nich blisko 34 osoby, które osiągnęły pełnoletność przebywając w rodzinnej pieczy zastępczej usamodzielniało się, 29 dzieci powróciło do rodziny naturalnej, a 9 dzieci zostało przysposobionych, 5 dzieci zostało umieszczonych w innej rodzinie zastępczej, natomiast 6 dzieci zmieniło formę pieczy zastępczej na placówkę opiekuńczo - wychowawczą.

Szczegółowe dane dotyczące przyczyn opuszczania rodzinnej pieczy zastępczej w omawianych latach zaprezentowane zostały w tabeli 8.

Tabela 8. Przyczyny opuszczania rodzinnej pieczy zastępczej.

Rok	Liczba dzieci, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą	Przyczyny opuszczenia rodzinnej pieczy zastępczej				
		usamodzielnienie	powrót do rodziny naturalnej	przysposobienie (adopcja)	umieszczenie w rodzinie zastępczej	umieszczenie w placówce
2015	24	9	9	3	0	3
2016	26	9	10	3	3	1
2017	37	16	10	3	2	6
Razem	87	34	29	9	5	10

Źródło: dane własne PCPR.

IV. Formy wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej

1. Poradnictwo specjalistyczne

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy prowadzi punkt specjalistycznego poradnictwa, w którym porad udzielają: prawnik, psycholog i pedagog. Punkt poradnictwa specjalistycznego jest wpisany do prowadzonego przez Wojewodę Kujawsko - Pomorskiego Rejestru Jednostek Specjalistycznego Poradnictwa pod nr 15.

Działalność pedagoga i psychologa w punkcie poradnictwa polega między innymi na udzielaniu porad i wsparcia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w rozwiązywaniu zgłaszanych problemów w zakresie stanu zdrowia psychicznego, dydaktyki, wychowania dzieci, a także problemów osobistych rodziców, wskazywaniu rodzinom poradni specjalistycznych dla dzieci w celu dokonywania diagnozy lub udziału w terapii.

Działalność prawnika w punkcie poradnictwa specjalistycznego polega na udzielaniu poradnictwa prawnego rodzinom zastępczym, rodzinnym domom dziecka i usamodzielnianym wychowankom rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i placówek, ofiarom przemocy w rodzinie. Udzielane porady prawne dotyczą m.in. zakresu wykonywania władzy rodzicielskiej, ustalania osobistych kontaktów z dzieckiem, alimentacji, a także pomocy w sporządzaniu pism procesowych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oferuje profesjonalną pomoc osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieciom oraz dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej, wykazującym potrzebę wsparcia w przezwyciężaniu problemów i trudności życiowych. Prowadzone poradnictwo ma na celu wsparcie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu w obrębie systemu rodzinnego i środowiska lokalnego, wspomaganie w sytuacjach trudnych, pomoc w rozwiązywaniu problemów rozwojowych, kryzysowych, udzielanie rodzinie oraz jej poszczególnym członkom, wykazującym potrzebę wsparcia wielozakresowej pomocy doradczej i informacyjnej na temat ośrodków specjalistycznych i miejsc w których mogą poddać się terapii.

W ramach poradnictwa specjalistycznego pedagog i psycholog udzielili:

- w 2015 r. - 108 porad 54 rodzinom,
- w 2016 r. - 125 porad 57 rodzinom,
- w 2017 r. - 194 porady 74 rodzinom.

Oprócz porad pedagog i psycholog przeprowadzali także rozmowy wspierające, rozmowy doradcze oraz spotkania mediacyjne.

2. Szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy w latach 2015-2017 organizowało szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Szkolenia były prowadzone przez dyplomowanych trenerów rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie programu „Szansa w Rodzinie” Towarzystwa Rozwijania Aktywności Dzieci „Szansa”, zatwierdzonego decyzją MPiPS Nr 8/2012/RZ z dnia 03.04.2012 r. i decyzją MRPiPS z dn. 28.04.2017r, Nr 6/2017/RZ w terminach:

- szkolenia podstawowe dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka:
 - od 17.03.2015 r. do 30.04.2015 r.
 - od 15.09.2015 r. do 05.11.2015 r.
 - od 26.04.2016 r. do 23.06.2016 r.
 - od 04.10.2016 r. do 01.12.2016 r.
 - od 05.09.2017 r. do 26.10.2017 r.
- szkolenie uzupełniające dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej w okresie:
 - od 17.11.2015 r. do 01.12.2015 r.
 - od 07.11.2017 r. do 21.11.2017 r.

Tabela 9. Szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Liczba osób	2015	2016	2017
Liczba osób skierowanych na szkolenie dla kandydatów w tym:	8	12	9
Liczba osób uczestniczących w szkoleniu podstawowym	8	12	9
Liczba osób uczestniczących w szkoleniu uzupełniającym	2	0	2
Liczba osób, które otrzymały świadectwa ukończenia szkolenia	8	11	9
Liczba wydanych zaświadczeń kwalifikacyjnych	7	10	7

Źródło: dane własne PCPR.

Szkolenie miało na celu dostarczenie wiedzy i praktycznych umiejętności z zakresu pedagogiki, psychologii rozwojowej, wychowawczej, społecznej oraz z zakresu podstaw prawnych związanych z opieką nad dzieckiem opuszczonym przez rodziców biologicznych. Program został przeprowadzony przy wykorzystaniu form i metod pracy z grupą opartej na zasadach wypracowanych i akceptowanych przez grupę i prowadzących spotkania indywidualne, a także wykładów, ćwiczeń warsztatowych, dyskusji - z wykorzystaniem materiałów audiowizualnych. Zakładanymi i oczekiwanymi efektami po odbytych szkoleniach było przygotowanie kandydatów do sprawowania opieki i wychowania dzieci, zaspokojenia ich potrzeb rozwojowych i kompensacji opóźnień, wspierania więzi dziecka z rodziną naturalną, zapewnienia dziecku nawiązania bezpiecznych, pozytywnych i trwałych więzi. Szkolenie obejmowało elementy prawa rodzinnego, w zakresie praw dziecka, wybrane elementy pedagogiki, psychologii rozwojowej i wychowawczej, wiedzę i umiejętności rozpoznania i oceny sytuacji rodzinnej dziecka oraz informacje o zadaniach i kompetencjach centrum pomocy rodzinie.

3. Szkolenia dla rodzin zastępczych

W ramach zapewnienia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, w terminach 23.11.2015 r. i 03.12.2015 r. zorganizowano szkolenie dla rodzin zastępczych na temat: „W pułapce uzależnień, czyli przyczyny, skutki oraz formy pomocy dla dzieci i ich rodzin”.

Ponadto 30.11.2017 r. odbyło się szkolenie pod tytułem „Przemoc w rodzinie - jak identyfikować, jak reagować, gdzie szukać pomocy i wsparcia”. W szkoleniu udział wzięli m.in. zawodowe rodziny zastępcze i prowadzący rodzinne domy dziecka. Szkolenie miało na celu podniesienie kompetencji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Co roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy organizuje szkolenia dotyczące procesu usamodzielnienia. W latach 2015-2017 takie szkolenia odbyły się w dniach 14.12.2015 r., 28.11.2016 r. oraz 16.10.2017 r. w których uczestniczyły rodziny zastępcze i prowadzący rodzinne domy dziecka wraz z osobami usamodzielnianymi. Podczas szkolenia wyjaśnione zostały podstawowe pojęcia procesu usamodzielnienia takie jak: osoba usamodzielniana, indywidualny program usamodzielnienia czy opiekun usamodzielnienia. Przedstawione zostały także najważniejsze informacje dotyczące usamodzielnienia, rodzajów

i warunków przyznawanej pomocy, a także krok po kroku przeanalizowano wypełnianie indywidualnego programu usamodzielnienia.

Ponadto w 2015 r. rodziny zastępcze zawodowe oraz prowadzący rodzinne domy dziecka uczestniczyli w spotkaniu/szkoleniu z zakresu zmian w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Od 2017 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy organizuje szkolenia dla nowych i funkcjonujących już dłuższy czas rodzin zastępczych spokrewnionych. Szkolenia odbyły się w 2017 r. w dniach 1 czerwca, 13 czerwca, 3 sierpnia, 28 września oraz 26 października. Celem szkolenia było omówienie kwestii związanych z pełnieniem funkcji rodziny zastępczej na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, omówienie aspektów prawnych związanych ze sprawowaniem pieczy zastępczej oraz omówienie kwestii psychologiczno-pedagogicznych. Szkolenia prowadzone były przez pedagoga, psychologa, prawnika i pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy. Zajęcia w ramach szkolenia umożliwiły uczestnikom wzajemną wymianę doświadczeń. Łącznie w szkoleniach udział wzięło 49 osób pełniących funkcję spokrewnionej rodziny zastępczej.

4. Projekt „Rodzina w Centrum”

Powiat Bydgoski/Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy w 2016 r. przystąpił do Projektu pod nazwą „Rodzina w Centrum”, w partnerstwie z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej, trzema Miejskimi Ośrodkami Pomocy Rodzinie, jednym Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz osiemnastoma Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie z województwa kujawsko-pomorskiego.

Projekt współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 9 Solidarne społeczeństwo, Działanie 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych, Poddziałanie 9.3.2 Rozwój usług społecznych.

Uchwałą Nr 120/2016 z dnia 28.01.2016 r. Zarząd Powiatu udzielił pełnomocnictwa Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy do podejmowania wszelkich czynności związanych z realizacją projektu w partnerstwie „Rodzina w Centrum” nr konkursu RPKP.09.03.02-IŻ.00-04-010/15 w ramach części RPO WKP na lata 2014-2020 współfinansowanego z EFS dla Poddziałania 9.3.2 Rozwój usług społecznych, Działania 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych, Osi priorytetowej 9 Solidarne społeczeństwo.

Dnia 05.02.2016 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu jako Partner Wiodący złożył wniosek o dofinansowanie projektu. Został on pozytywnie oceniony i rekomendowany do dofinansowania uchwałą Nr 30/1136/16 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sprawie akceptacji listy projektów ocenionych w trakcie prac Komisji Oceny Projektów w ramach konkursu RPKP.09.03.02-IŻ.00-04.010/15, przyjętą w dniu 27.07.2016 r.

Uchwałą Rady Powiatu Bydgoskiego Nr 155/XX/2016 z dnia 15.09.2016 r. wyrażono zgodę na przystąpienie Powiatu Bydgoskiego do realizacji w partnerstwie projektu Rodzina w Centrum w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 9 Solidarne społeczeństwo, Działanie 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych, Poddziałanie 9.3.2 Rozwój usług społecznych.

Dnia 22.09.2016 r. podpisana została umowa o partnerstwie na rzecz realizacji projektu Rodzina w Centrum.

Dnia 12.10.2016 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego jako Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego

na lata 2014-2020 podjął decyzję o dofinansowaniu projektu Województwa Kujawsko-Pomorskiego pn. „Rodzina w Centrum”, nr RPKP.09.03.02-04-0008/16.

Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej poprzez zbudowanie jednego zintegrowanego systemu pomocy dla rodzin w województwie kujawsko-pomorskim. Działania w projekcie przyczynią się do rozwoju i poprawy dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, a tym samym zapewnią rodzinom możliwość lepszego funkcjonowania w przyszłości.

Projekt skierowany jest do:

- osób przebywających w pieczy zastępczej;
- osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą;
- osób opuszczających pieczę zastępczą;
- osób w rodzinach przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (tj. rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny);
- kandydatów do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej;
- osób prowadzących rodzinne domy dziecka;
- innych osób, których udział w projekcie jest niezbędny do skutecznego wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Na terenie Powiatu Bydgoskiego w 2017 zrealizowano:

- 100 godzin specjalistycznego poradnictwa rodzinnego – pedagogicznego;
- 137 godzin specjalistycznego poradnictwa rodzinnego – psychologicznego;
- 70 porad specjalistycznego poradnictwa rodzinnego – psychiatrycznego;
- 50 porad specjalistycznego poradnictwa rodzinnego – prawnego;
- 56 spotkań terapii rodzinnej – indywidualnej/grupowej;
- 12 godzin mediacji rodzinnych;
- 6 spotkań grup wsparcia;
- 5 warsztatów wzmacniających kompetencje rodzicielskie dla rodziców naturalnych i zastępczych, w których wzięło udział 47 osób.

Tematyka warsztatów:

- 1 warsztat - „FAS/FAE/RAD/ADHD – diagnoza zaburzeń i pomoc”;
- 2 warsztaty - „Planowanie rodziny - seksualność”;
- 1 warsztat - „Przemoc, cyberprzemoc, rozwiązywanie konfliktów, konstruktywne wyrażanie trudnych emocji, budowanie więzi, relacji w rodzinie”;
- 1 warsztat - „Uzależnienia behawioralne i chemiczne”.
- 25 godzin zajęć animacyjnych dla dzieci rodziców korzystających z warsztatów wzmacniających kompetencje rodzicielskie
- 4 warsztaty dla osób przebywających i opuszczających pieczę zastępczą, w których wzięło udział 20 osób.

Tematyka warsztatów:

- 2 warsztaty - „Warsztat kompetencji i umiejętności społecznych”;
- 1 warsztat - „Warsztat zarządzania budżetem domowym”;
- 1 warsztat - „Zarządzanie czasem, wyznaczanie celów i ich realizacja”.
- 2 spotkania o charakterze edukacyjnym dotyczące rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych do 14 dzieci, w których wzięło udział 56 osób, w tym m. in. rodziny zastępcze, kandydaci do sprawowania funkcji rodziny zastępczej, przedstawiciele ośrodków pomocy społecznej, szkół

poradni psychologiczno-pedagogicznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych z terenu powiatu bydgoskiego, przedstawiciel ośrodka adopcyjnego.

- Wyjazd edukacyjny z elementami integracyjnymi w terminie 08.08.2017 r.-12.08.2017 r. do Ustronia Morskiego, w którym wzięło udział 40 osób, w tym 10 dorosłych i 30 dzieci.

V. Struktura i charakterystyka instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Bydgoskim

Do zadań własnych Powiatu w zakresie opieki nad rodziną i dzieckiem należy między innymi zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej, w szczególności przez organizowanie i prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych mogą być umieszczane dzieci powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Umieszczenie dziecka poniżej 10 roku życia w placówce opiekuńczo-wychowawczej jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa.

Placówka opiekuńczo - wychowawcza zapewnia dzieciom całodobową, ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja ich niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych i kształcenia. Placówka umożliwia także kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi oraz podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny.

Pieczą zastępczą instytucjonalną realizowaną jest w ramach placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo - terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych. Ze względu na specyfikę, wyróżnia się następujące rodzaje placówek opiekuńczo - wychowawczych:

- typu socjalizacyjnego;
- typu interwencyjnego;
- typu specjalistyczno - terapeutycznego;
- typu rodzinnego.

Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu interwencyjnego, socjalizacyjnego, specjalistyczno - terapeutycznego w okresie 4 lat od wejścia w życie ustawy tj. od 01.01.2012 r. mogą być umieszczane dzieci powyżej 7 roku życia. W placówkach opiekuńczo - wychowawczych w okresie od 01.01.2015 r. do 31.12.2019 r. mogą przebywać dzieci powyżej 7 roku życia. Od stycznia 2020 w placówkach opiekuńczo - wychowawczych będą mogły przebywać jedynie dzieci powyżej 10 roku życia. Umieszczanie dzieci poniżej tego wieku będzie możliwe tylko w wyjątkowych sytuacjach, szczególnie gdy przemawiać za tym będzie ich stan zdrowia lub przebywanie z rodzeństwem.

Ustawa zobowiązuje do sukcesywnego dostosowania istniejących placówek opiekuńczo - wychowawczych do małych - 14-osobowych. Do końca 2020 r. liczba dzieci w tych placówkach opiekuńczo - wychowawczych nie powinna być wyższa niż 30. Od 2021 r. funkcjonować powinny maksymalnie 14-osobowe placówki opiekuńczo - wychowawcze.

Na terenie Powiatu Bydgoskiego funkcjonują cztery placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego, które łącznie dysponują 70 miejscami dla dzieci.

- 1) Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza Nr 1 typu socjalizacyjnego w Trzęmiętowie 17, 86-014 Sicienko dla 28 dzieci,
- 2) Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza Nr 2 typu socjalizacyjnego w Karolewie 6B, 86-022 Dobrcz dla 14 dzieci,
- 3) Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza Nr 3 typu socjalizacyjnego w Karolewie 6A, 86-022 Dobrcz dla 14 dzieci,
- 4) Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza Nr 4 typu socjalizacyjnego w Karolewie 12, 86-022 Dobrcz dla 14 dzieci.

Wspólną obsługę ekonomiczno-administracyjną i organizacyjną prowadzonych placówek prowadzi Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych w Karolewie.

W 2017 r. Powiat Bydgoski rozpoczął inwestycję mającą na celu dostosowanie Placówki Opiekuńczo - Wychowawczej nr 1 w Trzęmiętowie do wymogów ustawowych co skutkować będzie powstaniem dwóch 14-osobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych. W ramach inwestycji zostanie również przygotowane mieszkanie wspomagane. Jego założeniem jest możliwość czasowego zamieszkiwania przez pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Tabela 10. Dzieci umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego od 2015 r. do 2017 r.

Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego od 01.01.2015 r. do 31.12.2017 r.		
2015	2016	2017
13 (w tym 3 rodzeństwa)	16 (w tym 4 rodzeństwa)	9 (w tym 1 rodzeństwo)

Źródło: dane własne PCPR

Tabela 11. Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego od 01.01.2015 r. do 31.12.2017 r. z podziałem na gminy.

Gmina pochodzenia	Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej			Razem
	2015	2016	2017	
Koronowo	4	1	6	11
Dobrcz	0	1	0	1
Białe Błota	1	3	1	5
Solec Kujawski	6	3	1	10
Osielsko	0	0	0	0
Sicienko	2	6	1	9
Nowa Wieś Wielka	0	0	0	0
Dąbrowa Chełmińska	0	2	0	2
Razem	13	16	9	38

Źródło: dane własne PCPR

W okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2017 r. najwięcej dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej umieszczono z terenu gminy Koronowo i Solec Kujawski. Z kolei z gmin Osielsko i Nowa Wieś Wielka nie umieszczono żadnego dziecka w placówkach opiekuńczo - wychowawczych. Za dzieci umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej po wejściu w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania przed umieszczeniem w pieczy zastępczej ponosiła odpowiednio 10%, 30%, 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w zależności od okresów pobytu w pieczy zastępczej.

Tabela 12. Wiek dzieci przebywających od 01.01.2015 r. do 31.12.2017 r. w pieczy zastępczej instytucjonalnej na terenie Powiatu Bydgoskiego.

Wiek dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej	2015	2016	2017	Liczba dzieci
od 0 roku - 3 lat	1	2	1	4
4-6 lat	5	2	1	8
7-13 lat	25	24	17	66
14-17 lat	30	31	24	85
powyżej 18 lat	9	14	5	28
Razem	70	73	48	191

Źródło: dane własne PCPR

Z tabeli 12 wynika, że w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie Powiatu Bydgoskiego najwięcej dzieci w przedziale lat 2015-2017 było w grupie wiekowej 14 - 17 lat. Drugą grupę pod względem liczebności stanowiły dzieci w przedziale wiekowym 7 - 13 lat. Najmniej liczną grupę we wszystkich latach stanowiły dzieci do 3 lat.

Tabela 13. Okres przebywania dzieci w pieczy instytucjonalnej na terenie powiatu bydgoskiego od 01.01.2015 r. do 31.12.2017 r.

Okres przebywania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej							
Lata	do 3 miesięcy	powyżej 3 do 6 miesięcy	powyżej 6 do 12 miesięcy	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat	Liczba dzieci
2015	0	5	9	14	21	21	70
2016	5	4	8	8	11	37	73
2017	2	1	5	11	1	28	48
Razem	7	10	22	33	33	86	191

Źródło: dane własne PCPR

Zgodnie z danymi zamieszczonymi w tabeli 13, największą liczbę stanowią dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo - wychowawczych powyżej 3 lat. Najmniej liczna grupa to dzieci, które przebywały w placówkach opiekuńczo - wychowawczych do 3 miesięcy.

Tabela 14. Dzieci przebywające w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego i docelowo umieszczone w innym ośrodku (stan na 31.12.2017 r.).

Placówka	Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej i umieszczonych w innym ośrodku			
	młodzieżowy ośrodek socjoterapeutyczny	ośrodek szkolno - wychowawczy	placówki specjalne	bursa
Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 1 w Trzemiętowie	1	1	3	0
Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 2 w Karolewie	4	0	0	3
Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 3 w Karolewie	1	0	0	1
Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 4 w Karolewie	1	5	0	0

Źródło: dane z Centrum Administracyjnego Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych w Karolewie.

Tabela 14 przedstawia liczbę dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego, które w dniu 31 grudnia 2017 r. umieszczone były w innym ośrodku. W Placówce Opiekuńczo - Wychowawczej nr 1 w Trzemiętowie na 13 dzieci - 5 przebywa w innych ośrodkach, w Placówce Opiekuńczo - Wychowawczej nr 2 w Karolewie na 13 dzieci - 4 dzieci przebywa w innych ośrodkach, 3 - w bursach, w Placówce Opiekuńczo - Wychowawczej nr 3 w Karolewie na 11 dzieci - 1 dziecko przebywa w innym ośrodku, 1 - w bursie, w Placówce Opiekuńczo - Wychowawczej nr 4 w Karolewie - na 11 dzieci 6 przebywa w innych ośrodkach.

Tabela 15. Niepełnosprawność dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego (stan na 31.12.2017 r.).

Placówka	Liczba dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w placówkach	Liczba dzieci, które posiadają orzeczenie o niepełnosprawności	Liczba pełnoletnich wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych, posiadających orzeczenie o niepełnosprawności
Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza nr 1 w Trzemiętowie	13	4	0
Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza nr 2 w Karolewie	13	0	0
Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza nr 3 w Karolewie	11	1	0
Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza nr 4 w Karolewie	11	5	1

Źródło: dane z Centrum Administracyjnego Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych w Karolewie.

Tabela 16. Przyczyny niepełnosprawności dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego (stan na 31.12.2017 r.).

Placówka	01-U upośledzenie umysłowe	02-P choroby psychiczne	04-O choroby narządu wzroku	07-S choroby układu oddechowego i krążenia	10-N choroby neurologiczne
Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza nr 1 w Trzemiętowie	1	3	0	1	0
Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza nr 2 w Karolewie	0	0	0	0	0
Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza nr 3 w Karolewie	0	0	0	0	1
Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza nr 4 w Karolewie	1	5 (w tym 1 pełnoletni wychowanek)	3	0	0

Źródło: dane z Centrum Administracyjnego Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych w Karolewie.

Jak wynika z tabeli 15 i 16 w Placówce Opiekuńczo - Wychowawczej nr 1 w Trzemiętowie w dniu 31 grudnia 2017 r. przebywało 4 dzieci z orzeczeniami o niepełnosprawności wydanymi ze względu na przyczynę: upośledzenie umysłowe, choroby psychiczne, choroby układu oddechowego i krążenia. Wśród 4 dzieci 1 dziecko posiadało orzeczenie wydane ze względu na dwie przyczyny: upośledzenie umysłowe i chorobę psychiczną. W Placówce Opiekuńczo - Wychowawczej nr 3 w Karolewie 1 dziecko posiadało orzeczenie ze względu na chorobę neurologiczną. W Placówce Opiekuńczo - Wychowawczej nr 4 przebywało 5 dzieci z orzeczeniami o niepełnosprawności wydanymi ze względu na przyczynę: upośledzenie umysłowe, choroby psychiczne, choroby narządu wzroku i choroby neurologiczne. Wśród 5 dzieci 3 - posiadało orzeczenie wydane ze względu na dwie przyczyny tj. chorobę psychiczną oraz choroby narządu wzroku. W Placówce tej przebywał także pełnoletni wychowanek z orzeczoną stopniem niepełnosprawności ze względu na chorobę psychiczną. W Placówce Opiekuńczo - Wychowawczej nr 2 w Karolewie nie przebywały dzieci z niepełnosprawnością.

Tabela 17. Dzieci pochodzące z terenu Powiatu Bydgoskiego przebywające w instytucjonalnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie innych powiatów.

Liczba dzieci pochodzących z terenu Powiatu Bydgoskiego przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej poza powiatem		
2015	2016	2017
12	9	1

Źródło: dane własne PCPR.

W związku z tym, iż Powiat Bydgoski aktualnie dysponuje 4 placówkami opiekuńczo - wychowawczymi, w instytucjonalnej pieczy zastępczej poza powiatem nie umieszcza się dzieci z terenu Powiatu Bydgoskiego. Jak przedstawia powyższa tabela liczba dzieci

umieszczonych poza powiatem zmniejsza się ze względu na usamodzielnienia wychowanków. W 2017 r. w placówce poza powiatem w drodze wyjątku umieszczono 1 dziecko ze względu na rozwiązanie rodziny zastępczej i przebywanie w placówce poza powiatem rodzeństwa dziecka.

Tabela 18. Przyczyny opuszczenia instytucjonalnej pieczy zastępczej w okresie od stycznia 2015 do grudnia 2017 r.

Rok	Liczba dzieci, które opuściły instytucjonalną pieczy zastępczej	Przyczyny opuszczenia instytucjonalnej pieczy zastępczej				
		usamodzielnienie	powrót do rodziny naturalnej	przysposobienie (adopcja)	umieszczenie w rodzinie zastępczej	inne
2015	12	7	5	0	0	0
2016	21	10	9	0	2	0
2017	15	12	1	0	1	1
Razem	48	29	15	0	3	1

Źródło: dane własne PCPR.

Od początku 2015 r. do końca 2017 r. instytucjonalną pieczę zastępczą opuściło 48 dzieci. 29 osób usamodzielniało się, 15 dzieci powróciło do rodziny naturalnej, 3 dzieci zostało umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, 1 dziecko zostało postanowieniem sądu umieszczone w zakładzie pielęgnacyjno - opiekuńczym psychiatrycznym dla dzieci i młodzieży. Jak wynika z tabeli w latach 2015-2017 żadne dziecko przebywające w placówce opiekuńczo - wychowawczej nie zostało przysposobione.

VI. Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej

Od dnia 1 stycznia 2012 r. funkcjonują dwa akty prawne w zakresie ponoszonych wydatków z tytułu usamodzielnienia, tj. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Osoby, które usamodzielniały się przed wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obowiązują przepisy dotychczasowe ustawy o pomocy społecznej.

W ramach procesu usamodzielnienia wychowankowi opuszczającemu rodzinę zastępczą, placówkę opiekuńczo - wychowawczą, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno – wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii i młodzieżowy ośrodek wychowawczy przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc na usamodzielnienie oraz pomoc na zagospodarowanie. Dwa pierwsze rodzaje pomocy udzielane są przez starostę właściwego ze względu na miejsce pochodzenia wychowanka przed umieszczeniem w

rodzinie zastępczej lub placówce. Pomocy pieniężnej na zagospodarowanie udziela starosta właściwy dla miejsca osiedlenia się wychowanka.

Największa liczba osób usamodzielnianych korzysta z comiesięcznej pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki. Jest to forma pomocy długoterminowej, na czas nauki nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia. Omawiane dane przedstawiają tabele 19 i 20.

Tabela 19. Liczba wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej, którzy skorzystali z przysługujących form pomocy od początku stycznia 2015 r. do końca grudnia 2017 r.

Wychowankowie rodzin zastępczych	2015		2016		2017	
	Pieczna Zastępcza	Ustawa o pomocy społecznej	Pieczna Zastępcza	Ustawa o pomocy społecznej	Pieczna Zastępcza	Ustawa o pomocy społecznej
Pomoc na kontynuowanie nauki (liczba osób)	17	4	14	3	19	3
Pomoc na zagospodarowanie (liczba osób)	1	2	1	0	4	0
Pomoc na usamodzielnienie (liczba osób)	4	0	2	0	5	1

Źródło: dane własne PCPR.

Tabela 20. Liczba wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej, którzy skorzystali z przysługujących form pomocy w latach od początku stycznia 2015 do końca grudnia 2017.

Wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych	2015		2016		2017	
	Pieczna Zastępcza	Ustawa o pomocy społecznej	Pieczna Zastępcza	Ustawa o pomocy społecznej	Pieczna Zastępcza	Ustawa o pomocy społecznej
Pomoc na kontynuowanie nauki (liczba osób)	20	4	21	2	23	4
Pomoc na zagospodarowanie (liczba osób)	2	0	1	1	1	0
Pomoc na usamodzielnienie (liczba osób)	4	0	3	1	0	1

Źródło: dane własne PCPR.

Usamodzielnieni wychowankowie objęci są wsparciem, które w szczególności polega na monitorowaniu ich sytuacji życiowej, dochodowej i rodzinnej. Mogą oni korzystać z poradnictwa i doradztwa w sprawach osobistych, wsparcia w życiowym usamodzielnieniu się, a także pomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych, w wyborze dalszego toku kształcenia, pomocy w uzyskaniu mieszkania i znalezieniu zatrudnienia. Zapewnia się również pomoc prawną i psychologiczną.

VII. Zagrożenia w środowiskach rodzin biologicznych na terenie gmin Powiatu Bydgoskiego

Z danych przesłanych przez ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Bydgoskiego wynika, iż 51 dzieci jest zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej (postępowania przed sądem w przedmiocie pozbawienia i ograniczenia władzy rodzicielskiej). Jeżeli będziemy brali pod uwagę rodziny z nadzorem kuratora to będzie to dotyczyło jeszcze 259 dzieci. Łącznie dotyczy to 127 rodzin w których przebywa 310 dzieci. Dane przedstawia tabela 21.

Tabela 22 przedstawia dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Bydgoskiego dotyczące asystentów rodzin. Z informacji tych wynika, iż liczba asystentów na przełomie lat 2015 - VI 2017 jest porównywalna i tym samym liczba rodzin objętych takim wsparciem również.

Tabela 21. Liczba rodzin z Powiatu Bydgoskiego z podziałem na gminy, borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, w tym wyszczególnienie liczby dzieci w tych rodzinach.

Gmina	Rodziny, w których występują okresowe trudności opiekuńczo-wychowawcze, w tym liczba dzieci w tych rodzinach		Rodziny, w których nasilone są trudności opiekuńczo-wychowawcze, w tym ilość dzieci w tych rodzinach		Rodziny naturalne, w stosunku do których zostało wszczęte postępowanie w przedmiocie pozbawienia lub ograniczenia władzy rodzicielskiej, w tym liczba dzieci w tych rodzinach		Rodziny z ograniczoną władzą rodzicielską objęte nadzorem kuratora, w tym liczba dzieci w tych rodzinach		Rodziny z dzieckiem w pieczy zastępczej rokujące możliwością powrotu dziecka do rodziny naturalnej		Rodziny z dzieckiem w pieczy zastępczej, w których nie stwierdzono możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej	
	Ilość rodzin	Ilość dzieci	Ilość rodzin	Ilość dzieci	Ilość rodzin	Ilość dzieci	Ilość rodzin	Ilość dzieci	Ilość rodzin	Ilość dzieci	Ilość rodzin	Ilość dzieci
Siczenko	8	14	13	28	1	1	12	28	0			9
Osielsko	20	50	6	12	1	2	6	11	1			1
Dobrcz	16	34	16	44	0	0	14	37	1			8
Koronowo	20	45	16	45	9	21	24	64	1			4
Białe Błota	22	62	21	44	6	9	18	55	0			9
Solec Kujawski	22	47	37	85	4	7	17	40	2			8
Nowa Wieś Wielka	40	109	4	5	3	6	4	6	1			2
Dąbrowa Chełmińska	11	33	7	20	2	5	6	18	1			5
RAZEM	159	394	120	283	26	51	101	259	7			46

Źródło: Dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Bydgoskiego. Stan na dzień 30.09.2017 r.

Tabela 22. Asystenci rodzin na terenie Powiatu Bydgoskiego.

Gmina	Ilość asystentów rodzin			Rodziny objęte opieką asystenta rodziny						Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, które powróciły do rodzin biologicznych		
	2015	2016	2017	2015		2016		2017		2015	2016	2017
				Ilość rodzin	W tym ilość rodzin z których dzieci przebywają w pieczy zastępczej	Ilość rodzin	W tym ilość rodzin z których dzieci przebywają w pieczy zastępczej	Ilość rodzin	W tym ilość rodzin z których dzieci przebywają w pieczy zastępczej			
Siczenko	2	1	1	20	5	18	4	10	0	0	0	0
Osielsko	1	1	1	11	0	13	1	12	1	0	0	0
Dobrcz	2	2	3	19	2	17	1	11	1	0	0	0
Koronowo	3	3	3	34	11	43	12	33	9	1	5	0
Białe Błota	2	2	2	28	4	31	2	28	4	0	2	0
Solec Kujawski	3	2	3	42	5	36	4	37	2	1	6	3
Nowa Wieś Wielka	1	1	1	10	0	11	0	10	0	0	0	0
Dąbrowa Chelmińska	1	1	1	10	4	11	5	11	6	0	0	0
RAZEM	15	13	15	174	31	170	29	152	23	2	13	3

Źródło: Dane z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Bydgoskiego. Stan na dzień 30.09.2017 r.

VIII. Limit rodzin zastępczych zawodowych na terenie Powiatu Bydgoskiego

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje, jako konieczny element programu rozwoju pieczy zastępczej określenie limitu zawodowych rodzin zastępczych. Limit ten jest rozumiany, jako zapewnienie środków na ich zorganizowanie i prowadzenie, a nie konieczność jego osiągnięcia.

Na podstawie analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego, informacji z ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu dotyczących zagrożeń w rodzinach biologicznych, a także realnych możliwości Powiatu ustala się limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2018-2020 tj. 2 rodziny zastępcze zawodowe w każdym roku.

IX. Cele Programu

Głównym celem realizacji „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego na lata 2018-2020” jest wspieranie rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Bydgoskim ze szczególnym nastawieniem na formy rodzinne. Cel ten rozwinięty został o następujące cele szczegółowe, które wskazują na główne obszary działań w obrębie zadań wynikających z pieczy zastępczej.

Cele szczegółowe:

1. Prowadzenie działalności edukacyjnej i upowszechniającej w celu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego;
2. Wspieranie osób sprawujących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.
3. Utrzymanie poziomu świadczonych usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.
4. Wsparcie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
5. Zwiększenie szans dzieci przebywających w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej na powrót do rodziny naturalnej.

Oprócz celów Program zakłada również realizację zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej /t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 ze zm./ nałożonych na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz należących do zadań własnych powiatu.

CEL GŁÓWNY / CELE SZCZEGÓŁOWE	SPOSÓB REALIZACJI	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY	TERMIN REALIZACJI
Cel główny <i>Wspieranie rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Bydgoskim</i>				
Cel szczegółowy 1	Prowadzenie działalności edukacyjnej i upowszechniającej w celu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego: - Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego oraz budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej poprzez organizowanie kampanii, konferencji, imprez, spotkań; - Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze poprzez akcje promujące ideę rodzicielstwa zastępczego; - Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej; - Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.	- Liczba przeprowadzonych kampanii, konferencji, imprez, spotkań promujących rodzicielstwo zastępcze, - Liczba osób objętych kwalifikacją, - Liczba osób przeszkolonych.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy	2018 - 2020
Cel szczegółowy 2	Wspieranie osób sprawujących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej w wypełnianiu funkcji opiekunów - wychowawczych: Organizowanie specjalistycznych szkoleń i warsztatów mających na celu podniesienie kompetencji opiekunów - wychowawczych funkcjonujących rodzin zastępczych;	- Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów, - Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, warsztatach, - Liczba osób objętych wsparciem psychologicznym, psychiatrycznym,	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	2018 - 2020

	▪ Udzielanie wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą poprzez pomoc psychologiczną, psychiatryczną, pedagogiczną oraz prawną; ▪ Poradnictwo mające na celu zachowanie i wzmocnienie kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego; ▪ Prowadzenie terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej; ▪ Grupy wsparcia dla rodzin zastępczych; ▪ Mediacje rodzinne; ▪ Wyjazdy edukacyjne dla rodzin zastępczych; ▪ Wypłacanie świadczeń rodzinom zastępczym; ▪ Objęcie rodzin opieką koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	▪ pedagogicznym, prawnym, Liczba osób objętych poradnictwem. ▪ Liczba osób objętych terapią, ▪ Liczba zorganizowanych grup wsparcia i liczba osób biorących w nich udział, ▪ Liczba mediacji i liczba osób uczestniczących, ▪ Liczba zorganizowanych wyjazdów edukacyjnych, ▪ Liczba i kwota wypłaconych świadczeń, ▪ Liczba rodzin objętych opieką koordynatora		
Cel szczegółowy 3	Utrzymanie poziomu świadczonych usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej: ▪ Zapewnienie dzieciom całodobowej opieki i wychowania oraz zaspokajanie niezbędnych potrzeb dzieci; ▪ Działania mające na celu utrzymanie standardów usług i dostosowanie funkcjonujących placówek do obowiązujących przepisów, ▪ Wsparcie wychowanków poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi; ▪ Systematyczne przygotowywanie wychowanków placówek opiekuńczo -	▪ Liczba miejsc w placówkach, ▪ Liczba dzieci umieszczonych w placówkach, ▪ Liczba placówek świadczących usługi na poziomie obowiązującego standardu, ▪ Liczba szkoleń oraz osób w nich uczestniczących	Placówki Opiekuńczo - Wychowawcze	2018 - 2020

	wychowawczych do procesu usamodzielnienia, ▪ Szkolenie pracowników w zakresie wprowadzania nowoczesnych, specjalistycznych i dostosowanych do zachodzących zmian form pracy z dzieckiem i rodziną.			
Cel szczegółowy 4	Wsparcie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej: ▪ Wspieranie pełnoletnich wychowanków przebywających w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w ich procesie usamodzielnienia, ▪ Wsparcie finansowe i rzeczowe, ▪ Wsparcie wychowanków w doskonaleniu umiejętności prospołecznych oraz aktywnym poruszaniu się na rynku pracy, ▪ Pomoc w pozyskaniu różnych form mieszkań dla usamodzielnianych wychowanków (mieszkanie chronione, mieszkanie socjalne), ▪ Organizowanie wsparcia osobom opuszczającym pieczę zastępczą poprzez udzielanie specjalistycznego poradnictwa: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, celem zapobiegania wykluczeniu społecznemu	▪ Rodzaje wsparcia pełnoletnich wychowanków w procesie usamodzielnienia, ▪ Rodzaj i liczba udzielonego wsparcia finansowego i rzeczowego, ▪ Liczba wychowanków, którym udzielono pomocy w pozyskaniu mieszkania, ▪ Liczba wychowanków którzy otrzymali mieszkanie, ▪ Liczba osób objętych poradnictwem,	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy, Rodziny zastępcze, Placówki Opiekuńczo - Wychowawcze,	2018 - 2020
Cel szczegółowy 5	Zwiększenie szans dzieci przebywających w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej na powrót do rodziny naturalnej:	▪ Liczba planów pomocy dziecku przygotowanych we współpracy z asystentem, ▪ Liczba ocen sytuacji dziecka	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy,	2018 - 2020

	▪ Współpraca z asystentami rodziny w celu opracowania planu pomocy dziecku i powrotu dziecka do rodziny biologicznej; ▪ Dokonywanie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej z udziałem asystenta rodziny oraz rodziców biologicznych dziecka, ▪ Organizowanie spotkań z rodzicami dzieci umieszczonymi w instytucjonalnej pieczy zastępczej w celu nawiązania bliższych relacji dziecka z rodzicami biologicznymi, ▪ Umożliwianie i pomoc w kontaktach dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi	dokonanych z udziałem asystenta rodziny i rodziców dziecka, ▪ Liczba spotkań z rodzicami i liczba rodziców w nich uczestniczących, ▪ Liczba dzieci, które utrzymują kontakt z rodzicami, ▪ Liczba dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej	Rodziny zastępcze, Placówki Opiekuńczo - Wychowawcze,	
--	---	--	--	--

X. Adresaci Programu

Program adresowany jest do następujących osób:

- dzieci przebywające w pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej,
- rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka,
- usamodzielnieni wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub osób prowadzących rodzinny dom dziecka,
- rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

XI. Zasady finansowania Programu

Program będzie finansowany z budżetu Powiatu Bydgoskiego przy współudziale środków otrzymanych z budżetu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Wojewody Kujawsko - Pomorskiego oraz przy wsparciu środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko - Pomorskiego na lata 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

XII. Zakładane rezultaty realizacji Programu

- Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie pieczy zastępczej,
- Kwalifikacja i szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych lub prowadzących rodzinny dom dziecka,
- Wzrost liczby rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych,
- Wsparcie istniejących rodzin zastępczych, podniesienie jakości sprawowanej pieczy,
- Kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych,
- Przygotowanie wychowanków pieczy zastępczej do samodzielnego życia, nabycia i wykształcenia odpowiednich umiejętności, które pomogą wychowankom pieczy zastępczej prowadzić samodzielne życie po osiągnięciu pełnoletności,
- Dostosowanie placówek opiekuńczo - wychowawczych do standardów określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Wzrost liczby dzieci powracających do rodzin naturalnych.

XIII. Ewaluacja i monitoring Programu

Realizacja Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego na lata 2018-2020 będzie monitorowana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy na podstawie corocznej sprawozdawczości z działalności Centrum.

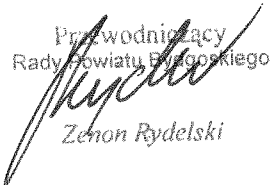
Program ma charakter otwarty i będzie podlegał zmianom w zależności od pojawiających się potrzeb.

XIV. Spis tabel

- Tabela 1.** Liczbowe zestawienie rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Bydgoskiego w okresie od 01.01.2015 r. do 31.12.2017 r.
- Tabela 2.** Zestawienie dzieci przebywających w pieczy zastępczej w okresie od 01.01.2015 r. do 31.12.2017 r. z podziałem na typy rodzin.
- Tabela 3.** Okres przebywania dzieci w pieczy rodzinnej oraz osób, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w czasie od 01.01.2015 r. do 31.12.2017 r. (stan na ostatni dzień danego roku).
- Tabela 4.** Wiek dzieci przebywających w pieczy rodzinnej oraz osób, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w okresie od 01.01.2015 r. do 31.12.2017 r. (stan na ostatni dzień danego roku).
- Tabela 5.** Dzieci umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego w okresie od 01 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2017 r.
- Tabela 6.** Liczba dzieci pochodzących z terenu Powiatu Bydgoskiego przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w okresie od 2015 r. do 2017 r., z podziałem na gminy, które ponoszą odpłatność za dzieci.
- Tabela 7.** Dzieci pochodzące z terenu Powiatu Bydgoskiego przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie innych powiatów.
- Tabela 8.** Przyczyny opuszczania rodzinnej pieczy zastępczej.
- Tabela 9.** Szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
- Tabela 10.** Dzieci umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego od 2015 r. do 2017 r.
- Tabela 11.** Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego od 01.01.2015 r. do 31.12.2017 r. z podziałem na gminy.
- Tabela 12.** Wiek dzieci przebywających od 01.01.2015 r. do 31.12.2017 r. w pieczy zastępczej instytucjonalnej na terenie Powiatu Bydgoskiego.
- Tabela 13.** Okres przebywania dzieci w pieczy instytucjonalnej na terenie powiatu bydgoskiego od 01.01.2015 r. do 31.12.2017 r.
- Tabela 14.** Dzieci przebywające w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego i docelowo umieszczone w innym ośrodku (stan na 31.12.2017 r.).
- Tabela 15.** Niepełnosprawność dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego (stan na 31.12.2017 r.).
- Tabela 16.** Przyczyny niepełnosprawności dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Bydgoskiego (stan na 31.12.2017 r.).
- Tabela 17.** Dzieci pochodzące z terenu Powiatu Bydgoskiego przebywające w instytucjonalnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie innych powiatów.
- Tabela 18.** Przyczyny opuszczenia instytucjonalnej pieczy zastępczej w okresie od stycznia 2015 do grudnia 2017 r.
- Tabela 19.** Liczba wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej, którzy skorzystali z przysługujących form pomocy od początku stycznia 2015 r. do końca grudnia 2017 r.
- Tabela 20.** Liczba wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej, którzy skorzystali z przysługujących form pomocy w latach od początku stycznia 2015 do końca grudnia 2017.

Tabela 21. Liczba rodzin z Powiatu Bydgoskiego z podziałem na gminy, borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, w tym wyszczególnienie liczby dzieci w tych rodzinach.

Tabela 22. Asystenci rodzin na terenie Powiatu Bydgoskiego.

Przewodniczący
Rady Powiatu Bydgoskiego

Zenon Rydelski